

կին, յունիսի 10ին, Բենուլթիւններն յաջող էին. գրեթէ բոլոր աշակերտներն իւրեանց ստացած թուանշանների զօրութեամբ փոխեցին դասարաններ: Միայն 7 աշակերտին, որոնք 2 էին ստացել ոմն Հայերէնից, ոմն Ֆրանսերէնից, ռուսերէնից կամ թուաբանութենից, կրկնաքննութիւն նշանակվեցաւ օգոստոսի վերջին: Սեպտեմբերին բացվելու է վեցերորդ դասարան, որ դպրանոցական դասընթացի վերջին դասարան է: Յուսարի է, որ յետագայ դպրոցական տարին աշակերտներն առաւել ջերմեռանդութեամբ և արդիւնաւորութեամբ պարապեն: մտածելով թէ ինչ յոյսեր կտածեն նոցա մասին Վեհափառ Խնամակալը և բոլոր ազգը: Տար երկինք:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.

ԲԱՂԱԽԱԹԲ ՅՕՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՅ ՍԻՆՕԴԻ ՍՐԲՈՅ ԷԶՄԻԱՇՆԻ:

Ի 27 ապրիլի 1879 ամի. Ըստ բարեհաճ կամաց Վեհափառ Կոնդոլիտի ամենայն Հայոց հրամանագրեցաւ Արքահամ վարդապետին ղնալ ի վանս Մոզնոյ եւ ստացեալ ի Ղուկաս վարդապետէ զամենայն ի ծեռս նորա դտանեցեալ վանահայրական Թուղթս, զհաշիւս, զարդս, անօթեղէնս Տաճարին, զկահ եւ կաշախի եւ զկաշուծս վանուցն օրինաւոր ցուցակու վարել զպաշտօն վանահայրութեան ըստ հրաւանդութեանցն լուեկոց ի Սինօզէ նախորդի խրոյ ամենայն հաւատարմութեամբ, իսկ զցուցակն յանձնողական եւ ստացողական ընդ ստորագրութեամբ ևրկցուցն առաջի առնել Սինօզիս: Զայսմ անօրէնութենէ Սինօզիս ծանուցեալ Ղուկաս վարդապետին պատուիրել յետ յանձնելոյն զվանահայրական հաշիւս Արքահամ վարդապետի, մնալ անդ ի միաբանակցութեան:

Ի 30 ապրիլի 1879 ամի. Ունելով ի նկատի զի պահանջք Գրիգոր վարդապետի վանահօր Մակարայ վանից զՊօղոս վարդապետէն ողպէս երեւի ի քննութենէն զոր ծելոյ ընդ ծեռն Մուշեղ քահանայի տէր Ղեւոնդեան, են ըստ ամենայնի անհիմն եւ զրպարտութիւն, եւ յառաջացեալ միմիայն ի Թեմեամտութենէ եւ յընչաքաղցումենէ նորոս ի անարապարտոց, ուստի եւ Թողեալ զայն առանց հետեւանաց ընդ ծեռն կոնսիստորիային Վրաստանի վերադարձուցմամբ քննութեան, յայտնել նմա զանբաւականութիւն իշխանութեանս, խստիւ պատուիրելով չլստահանալ միւս անգամ անտեղի պրարութեամբ ծանծրացուցանել զիշխանութիւնն:

Ի 18 մայիսի 1879 ամի. Տուան իրաւունք հոգեւոր կառավարութեան ելիսաւ. տօպօլու համաձայն համախօսական Թերթին ժողովրդականաց սուրբ Յովհաննէս եկեղեցւոյ քաղաքին, հաստատել ի պաշտօն հոգաբարձութեան շինութեանց երկսեռ հոգեւոր դպրոցաց, կրպակաց եւ յաջորդարանի ի պարտիզի սուրբ Յովհաննէս եկեղեցւոյ քաղաքին, զպարոն Յակոբն Վիսիկեան, զպարոն Յովհաննէս Փաթալեան, եւ զպարոն Յովհաննէս Խաճակեան, պարտաւորելով զնոսա խորհրդակցութեամբ եւ գործակցութեամբ երեսփոխանի յիշեալ եկեղեցւոյ պարոն Ներսէս Տէր Ներսէսեանի փոյթ կալցին պատրաստել զամենատեսակ նիւթս շինութեանց, իսկ երեսփոխանին

պատուիրել զմակարդակն եւ զհաշուեցուցակն ծախուց շինութեանցն առաջարկել Սինօղիս ի հաստատութիւն:

Ի 20 մայիսի 1879 տմի. Հրամայեցաւ զգոհունակութեան եւ բողոքանայ խնդրադիրս զԱստուածատուր վարդապետէն վանահօր Զարեայ վանուց եւ զյայտարարութիւնն նոյն իսկ վանահօրն առաքելով ... պատուիրել զնալ անձամբ ի վանս Զարեայ եւ առնել առ տեղեան զծիրշղ եւ զանաչառ վորտհասութիւն վասն ամենայն գործողութեանց վանահօրն, ի մասին պայմանադրութեանց նորա ընդ այլոց անձանց վասն հատանելոյ, յանտառէն վանուց զփայտս, զապիտակս եւ բանալոյ զածխահօրն ի վնաս արդեանց կալուածոցն, նոյնպէս եւ վննել զբոլոր հաշիւս ելից եւ մտից ամենատեսակ արդեանց այնր վանուց ստանալով զհարկաւորելի տեղեկութիւնս եւ տումարս ի հոգեւոր կառավարութենէն Երիսաւետօպօլու եւ հանդիւրձ եզրակացութեամբ իւրով առաջի առնել ի տնօրէնութիւն Սինօղիս: Իսկ հոգեւոր կառավարութեան Երիսաւետօպօլու պատուիրել ի զէպս պահանջման հարկին ցուցանել զկարեւորն դործակցութիւն հասուցանելով առ նա եւ պահանջել ի նմանէ տեղեկութիւն, զմատեանս եւ զայլ թղթեանս, վերաբերեալս սմին իրի:

Ի 21 մայիսի 1879 տմի. Առ առաջարկութիւն հոգեւոր կառավարութեանն Աղէքսանդրապօլու հրամայեցաւ տալ նմին զիւրել, զի Թէեւ արդոյ անդամք յանձնաժողովոյն եւ հողաբարձուք երկսեռ դպրոցաց քաղաքին Աղէքսանդրապօլու ըստ որոշման իւրեանց կամին զիջողաբար իմն թողուլ վերստին զկրպակսն ի ձեռս կրպակապանաց նկատմամբ ծախուց ինչ արարելոց ի նոցունց ի կրպակսն անդ, սակայն Սինօղս ունելով ի նկատի, նախ զի զայնոսիկ յաւելուած շինութիւնս արարեալ են նոքա ինքնագլուխ առանց պայմանի եւ յատկապէս յօգուտ անձանց իւրեանց եւ շահեալ են անտի զտասնապատիկ առաւել վաստակս, քան զոր ծախեալ են ի վերայ շինութեանցն: Երկրորդ ի ժամանակս պատերազմի ունելով ի ձեռս իւրեանց զկրպակսն կարի դիւրագնի ըստ տարապայման անփութութեան հոգաբարձուաց չկամելով յաւելուլ զվարձս կրպակացն հասուցեալ են դպրոցացն զզղալի եւ զմեծամեծ վնասն, ըստ այսմ եւ թողուլ զկրպակսն դարձեալ յայնպիսում ապարդին դրութեան է ընդդէմ խղճի եւ արդարութեան, մինչդեռ ակնհիւ տեսանի ի խնդրադրոց Տէր Սիմէոնեանցի եւ այլոց, այժմ եւս բազումք են ցանկացողք յաւելոյ քազմօք զվարձըս նոցին, ուր թող զի հաշիւք եւ ապառիկք ի վերայ կրպակապանացն ի քանի ամսց հետէ մնան ի խառնաշփոթ եւ ի տարտամ դրութեան ի յայտնի զրկանս դրպրոցացն, ուստի առ ի արդիւնաւոր առնելոյ զկրպակսն ցանկափ զրկեալս յօգուտից եւ պարզելոյ զհաշիւս վարձադրումոց ամացն անցելոց, կարեւոր է եւ արդարութիւնն իսկ պահանջէ պահպանութիւն զէթ մասամբ իւրք կորստեան դպրոցաց, առնել ըզհրամայեալ ի Սինօղէս զածրդախօսութիւն, որում որպէս յուսայ Սինօղս, անշուշտ համախոհք գտցին եւ արդոյ անդամք յանձնաժողովոյն եւ հողաբարձուք եւ համայն բարեմիտ հասարակութիւնն քաղաքիս, որոց զօգուտն ցանկացեն դպրոցացն, ոյր սակս եւ կրկնել հոգեւոր կառավարութեանն զպատուէր րամանի, զի նա փոյթ կալցէ անմիջապէս ի կատարածել զտնօրէնութիւնս Սինօղիս հրամանագրեալս նմին, եւ զկատարմանէն յայտնեսցէ Սինօղիս, ընդ նմին պատուիրել պահանջել յորոց հարկն է զծիրշտ հաշիւս Թէ յոր ժամանակաց, եւ որ կրպակք ընդ որով համարաւ ի ձեռս ո-

րոց իցէ յականէ՝ անուանէ յոր ժամանակաց հետէ զորքան վարժադրամս յիւրաքան-
չիւր ամի կամ ի քառասնեակս վճարեալ իցեն, որքան գումար իցէ զոյացեալ, յինչ
պէտս զորժադրեալ, եւ յորոց վերայ, որքան մնան ապառիկք, նոյնպէս եւ պահանջել
զանվաւեր համարեալ պատճէնսն զաշնադրոց իւրաքանչիւր կրպակի, եւ այնպէս
վերջաւորեալ զհաշիւսն եթէ հնար ինչ իցէ իրաւախոհութեամբ, որպիսին յարմար եւ
օգտաւէտ դատիցի խորհրդակցութեամբ ընդ յանձնաժողովոյն եւ հոգաբարձութեանն:
Իսկ ի մասին կրպակին տուելոյ Տէր Սիմէօնեանցին առնել զառանձին կարգադրութիւն:

Յ50 մայիսի 1879 ամի. Հաճ եւ հաւան գտեալ ընդ վերջին առաջարկութիւն Թե-
մակալին Հայոց Տփլիսու Գերապատիւ Գաբրիէլ Արքեպիսկոպոսին, ըստ նախընթաց
հաճութեան Վեհափառ Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, հրամայեցաւ տալ նմա զլու-
ծումն վասն կարգելոյ ի պաշտօնն Թեմական տեսչի համայն Ուսումնարանաց Հայոց
Տփլիսու վիճակի զՅարգոյ Գէորգն Բարխուդարեանց տարեկան երկու հազար ռուբլի
ռոճկաւ եւ ծախուք որպէս եւ խօսեցեալն է ընդ նմա:

Ի 1 յունիսի 1879 ամի. Ըստ պատճառանացն բացատրելոց ի յայտարարութեան
փոխանորդին Ղարաբաղու, հրամայեցաւ տալ նմա զլուծումն վասն հրաւիրելոյ եւ
կարգելոյ ի պաշտօն Թեմական Տեսչի համայն ուսումնարանաց Հայոց Ղարաբաղու
վիճակի զայլ յարմարաւոր ընդունակ եւ զործունեայ անձն, յատկացուցանելով նը-
մա տարեկան ռոճիկ ի վիճակային արդեանց հինգ հարիւր եւ ի գումարաց Թեմական
դպրոցին հինգ հարիւր ռուբլիս ըստ իւրումն նկատողութեան ամէնն զհազար ռուբ-
լիս, զորոյ գտուցութիւնն շարունակել ի 1 - էն սոյն յունիսի: Զայսմանէ տալով տե-
ղեկութիւն եւ կոնսխատորիային Հայոց Ղարաբաղու պատուիրիկ զնշանակեալ հինգ
հարիւր ռուբլին տալ Թեմական Տեսչին ի վիճակային գումարաց: Իսկ զհինգ հարիւր
ռուբլին զորս ստանայր Արիստակէս վարդապետն յուսումնարանական գումարաց
այսուհետեւ տալ նմա ի վիճակային արդեանց:

Ի 15 յունիսի 1879 ամի. Ի Սինօղիս լուան զղեկուցումն Թէ ըստ սովորութեան
տեղւոյս վարժատրութիւնք պարգեւատրութեանց Հոգեւորականաց Հայոց խա-
չիւ եւ փիլոնաւ բաշխին ի Վեհափառ Կաթողիկոսաց ամենայն Հայոց, եւ զկնի
մահուան նոցա ըստ սովորութեան վերադարձուցեալ լինին պարգեւքն այնորիկ ի Սի-
նօղն Սրբոյ Էջմիածնի վասն պահպանութեան ի շարս գոյից Սուրբ Աթոռոյս: Ուստի
հրամայեցաւ զվերոգրելոցն տալով զիտել Թեմական Ատենին Հայոց Վրաստանի պա-
տուիրել նմին եթէ գտանիցին այնպիսիք ժողովեալ յԱտենի նորին, անյապաղ առաջի
առնել Սինօղիս: